

MEZINÁRODNÍ ÚNOSY DĚTÍ

ROZHODOVÁNÍ ČESKÝCH SOUDŮ A KRITÉRIA Z ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Mezinárodní (občanskoprávní) únosy (neoprávněné přemístění dítěte) v rámci rozvodových nebo partnerských sporů nejsou jevem stále častěji se objevujícím, zvláště, jedná-li se o rodinu, kde otec nebo matka jsou cizinci, příp. čeští občané žijící v cizině.

Naše advokátní kancelář se pomáhá klientům, jejichž děti byly neoprávněné přemístěny druhých rodičem do České republiky, stejně tak rodičům, jejichž děti byly neoprávněné odvezeny mimo Českou republiky, kde měly obvyklý pobyt. A také rodičům obhájit, proč své děti přemístil do České republiky.

Co je v případě, že se dostanete do této situace, nezbytné udělat? Základní zásada je jednat bezodkladně a efektivně. Existují standardizované postupy, které je nutno dodržet a připravit se na řízení u soudu a v rámci řízení být vybaveni nejnovější judikaturou jak národního soudu, tak soudů na mezinárodní úrovni, a to především Evropského soudu pro lidská práva. Naše kancelář těmito znalostmi disponuje.

Zde předkládáme výběr nejdůležitějších rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a jeho závěrů:

NEULINGER A SHURUK PROTI ŠVÝCARSKU (STÍŽNOST Č. 41615/07), 2010

- Stát rozhodující o vydání dítěte je povinen provést hloubkovou analýzu poměrů dítěte. To se prakticky projevuje zadáním znaleckého posudku.
- Stát musí zkoumat nejlepší zájem dítěte.
- Je nutno zkoumat každá jednotlivý skutkový stav případu. Zkoumá se celková rodinná situace, materiální, zdravotní a psychický stav dítěte a rodičů.
- Rozhodování nemá být mechanické, ale také co nejrychlejší.

X PROTI LOTYŠSKU (STÍŽNOST Č. 27853/09), 2011, VELKÝ SENÁT 2013

- Porušení čl. 8 Úmluvy, protože soud nevzal v úvahu psychologický posudek, který konstatoval, že odloučení dítěte od matky by znamenalo vážnou újmu na psychice dítěte (matka Lotyška, otec Australan)

Velký Senát: vysvětlení:

- Nejlepší zájem dítěte a hloubková analýza se má provádět za situace, kdy jeden z účastníků tvrdí, že zde existuje vážné nebezpečí – čl. 13 Haagské Úmluvy, dále za situace uplynutí času – čl. 12 Haagské Úmluvy a v případě porušení základních lidských práv – čl. 20 Haagské Úmluvy.
- Čl. 12, 13, 20 představuje výjimky z aplikace Haagské Úmluvy při vydání dítěte do země obvyklého pobytu.

- Pokud tedy někdo podá námitky, že zde existují důvody pro aplikaci výjimek, je stát povinen se jimi pečlivě zabývat.
- Rozhodnutí má být v souladu s čl. 8 Evropské Úmluvy o ochraně lidských práv (právo na rodinný život, důstojnost, soukromí dítěte).
- Článek 8 nelze vykládat tak, že se vztahuje na všechny nepříjemnosti vztahující se k návratu, ale týká se jen situace, která jde nad rámec toho, co lze rozumně od dítěte očekávat.

B PROTI BELGII (STÍŽNOST Č. 4320/11), 2012

- Porušení čl. 8 Úmluvy, když belgické soudy nevzaly v úvahu běh času a plnou integraci dítěte v zemi, kde pobývalo již dva roky, to by mělo za následek vážnou újmu na právech dítěte. (Belgie – USA).

BLAGA PROTI RUMUNSKU (STÍŽNOST Č. 5443/10), 2014

- Nelze automaticky souhlasit s přáním dítěte, byť je schopno vyjádřit svou vůli. Přihlíží se kvůli dítěte, ale nejedná se o jediný důvod.
- Je nutno zkoumat všechny možnosti návratu dítěte a rodiče do země obvyklého pobytu. (Rumunsko – USA).

R.S. PROTI POLSKU (STÍŽNOST Č. 63777/09), 2015

- V řízení o vydání není možné svěřit dítě předběžným opatřením do péče jednoho z rodičů.

G.N. PROTI POLSKU (STÍŽNOST Č. 2171/14), 2016

- Odloučení od rodiče, který dítě neoprávněně přemístil, není vážnou újmu, kterou má na mysli čl. 13 Haagské Úmluvy.

Níže naleznete odkazy na zákonnou (mezinárodní) úpravu:

Haagská úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí z roku 1980 považuje za protiprávní

- a) přemístění dítěte do některého ze smluvních států nebo
 - b) zadržení dítěte v některém ze smluvních států,
- jestliže:

- tím bylo porušeno právo péče druhého rodiče (nebo nositele rodičovských práv, kterým může být jiná osoba než rodič i instituce – prarodiče, pěstoun), které má buď společně nebo výlučně, a toto právo vyplývá z právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením,

- v době přemístění nebo zadržení bylo toto právo skutečně vykonáváno, společně nebo samostatně, nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby bylo nedošlo k přemístění či zadržení, a

- dítě nedosáhlo věku 16 let.

Další přepisy:

- Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Úmluva o právech dítěte
- Evropská úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv
- Zákon o zvláštních řízeních soudních, zák. č. 292/2013 Sb.

Ústřední orgán státu: <http://www.umpod.cz/unosy-deti/>